

روزنه

هزینه شکست عربستان در یمن

کامران کرمی - تحلیلگر

● حمله موشکی انصارالله یمن به فرودگاه ملک خالد عربستان سعودی را باید در ادامه حملات آفندی گروه‌های مقاومت یمنی به مواضع سعودی‌ها و در روند جنگ فرسایشی عربستان علیه یمن درک کرد. تغییر فاز عملیاتی گروه‌های یمنی در کنشاندن جنگ به داخل عربستان در واقع حکایت از تغییرات عرصه میدانی دارد. در واقع عربستان سعودی نه‌تنها موفق به عقب‌راندن انصارالله و متحد آن یعنی ارتش نزدیک به علی عبدالله صالح از طریق حملات گسترده هوایی و زمینی به وسیله متحدان خود مانند منصور هادی و نیروی قبایل و بقایای ساختار قبلی نشد؛ بلکه این فرایند فرسایشی منجر به افزایش هزینه‌های جنگی، انتقادات بین‌المللی و مهم‌تر از آن تجدید قوای یمنی و افزایش قابلیت‌های راهبردی این گروه‌ها شد. حملات موشکی بالستیک برکان ۱ و ۲ در این روند رو به افزایش بوده و شاهد عملیات‌های متعددی تاکنون بوده‌ایم که در ابتدا مناطق جنوبی عربستان مانند نجران و جازان هدف قرار گرفت و در یک سال اخیر نیز برای واردآوردن ضربات راهبردی‌تر به مناطق دور‌دست‌تر مانند ریاض و شرق عربستان شلیک شده است.

نکته دوم که در این فرایند یادکردنی است، نگرانی‌های عربستان و به عبارت بهتر آسیب‌پذیری‌های این کشور از هدف قرارگرفتن چنین موشک‌هایی است. همین مسئله باعث شد تا ملک سلمان در سفر خود به مسکو و دیدار با پوتین از او بخواهد که سامانه دفاع موشکی اس-۴۰۰ را برای بالابردن قابلیت‌های دفاعی و درمان‌ماندن از خسارات چنین حملاتی تحویل عربستان دهد. به‌ویژه آنکه سامانه موشکی پاتریوت علاا توانسته بود این نگرانی را برای ریاض رفع کند و بنابراین مقامات سعودی تصمیم گرفتند نیاز به سامانه پیشرفته‌تر را از مجرای تسلیحات روسی تأمین کنند. نکته سوم دیگری که در این معادله مهم و یادکردنی است، افزایش قدرت چانه‌زنی انصارالله و متحد آن در روند گفت‌وگوهای سیاسی خواهد بود؛ به میزانی که توانمندی‌های دفاعی و آفندی مقاومت یمنی افزایش پیدا کند ایسن وضعیت تأثیر خود را بر فرایندهای معطوف به مذاکره جای خواهد گذاشت و یمنی‌ها با کارت‌های بازی بیشتری می‌توانند در مذاکرات سیاسی احتمالی نقش آفرینی کنند. مذاکرات سیاسی سال گذشته در عمان نیز نشان داد که انصارالله به‌خوبی توانست بر سر میز مذاکره خواسته‌های خود را مطرح کند. اگرچه این گفت‌وگوها همان زمان به شکست انجامید و تاکنون نیز با تلاش‌های سازمان ملل به نتیجه نرسیده است؛ اما می‌توان گفت که افزایش قابلیت‌های میدانی در دونه‌های دفاعی و تهاجمی نقش بسیار مهمی در مذاکرات و چانه‌زنی سیاسی برای یمنی‌ها به همراه داشته که روند یک سال اخیر و بر فرایندهای معطوف به مذاکره با بیش‌ازپیش تقویت کرده است و در آینده نزدیک که سعودی‌ها مجبور به تعدیل مواضع خود و ت‌ر دادن به گفت‌وگوهای سیاسی با یمنی‌ها هستند، این وضعیت بر موفقیت‌های عرصه سیاسی نیز برای یمنی‌ها تأثیرگذار خواهد بود.

نکته پایانی هم این موضوع تعیین‌کننده برمی‌گردد که جنگ عربستان علیه یمن ضمن اینکه به فقیرترکردن این کشور به‌عنوان پاشنه‌آشیل عربستان در شبه‌جزیره عربی منجر شده و تهدیدات مختلفی را در آینده متوجه عربستان از حیث ناامنی مرزی، قاچاق و دیگر اشکال خواهد کرد، همچنین به یک منازعه ژئوپلیتیک میان تهران و ریاض در سطح منطقه‌ای نیز دامن زده است که در روند فروپاشی نظم کنونی خاورمیانه اثرات تهدیدی جدی‌تری را برای عربستان و نقش در حال تعریف آن در منطقه به دنبال خواهد داشت.

خبر

بیش از ۵۶ ایرانی در زندان‌های آمریکا به سر می‌برند

● میزان: معاون امور بین‌الملل ستاد حقوق بشر از برگزاری جلسه‌ای در ستاد حقوق بشر درخصوص بررسی وضعیت ایرانیان زندانی در آمریکا با حضور نمایندگان دستگاه‌های ذی‌ربط خبر داد و با اشاره به اینکه بیش از ۵۶ ایرانی در زندان‌های آمریکا به سر می‌برند، گفت: تعدادی از این افراد به بهانه‌های واهی مرتبط با دوزدن این پس در کنار ظرفیت‌های سیاسی و حقوقی برای کمک به این هم‌وطنان قرار خواهد گرفت.

از این رو بررسی وضعیت ایرانیان زندانی در سایر کشورها نیز از این منظر در جلسات آتی مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

politics@sharghdaily.ir

شرق: روز شنبه، پرتاب یک موشک از یمن به فرودگاه بین‌المللی ریاض در عربستان سعودی، موجب موج جدیدی از اتهام‌زنی به تهران شد. عربستان گفته یگان موشکی ارتش یمن، یک فروند موشک بالستیک از نوع «برکان h ۲ (آتشفشان)» به فرودگاه بین‌المللی «ملک خالد» شلیک کرده است. به گزارش «تسنیم» به نقل از «المسیره»، یگان موشکی ارتش و کمیته‌های مردمی یمن تأکید کرد این موشک که ساعت ۸:۲۰ به وقت محلی پرتاب شده، به‌دقت به هدف مدنظر در فرودگاه بین‌المللی ملک خالد در ریاض اصابت کرده است. حوثی‌ها تاکنون بارها مناطق جنوبی عربستان سعودی را با موشک یا راکت هدف قرار داده بودند؛ اما به نظر می‌آید این اولین‌بار است که موشک آنها به حوالی پایتخت این کشور رسیده است.

رسانه‌های نزدیک به حکومت ریاض نوشته‌اند این موشک از سوی نیروهای حوثی در یمن به سوی ریاض شلیک شده است. این اتفاق موجب شد در اولین واکنش خارجی، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا، بگوید: «از نظر من حمله (به عربستان) کار ایران بوده است». ترامپ که در ابتدای سفر ۱۲‌روزه به کشورهای آسیایی است، ادامه داد: «سیستم‌های آمریکایی مستقر در عربستان سعودی، این موشک را ساقت کرده‌اند… هیچ کشوری قادر به تولید آنچه آمریکا می‌سازد، نیست و این تجهیزات در نقاط مختلف جهان استفاده می‌شود». اما این ادعا به‌سرعت از سوی مقامات مسئول جمهوری اسلامی ایران رد شد. وزیر دفاع ایران با رد مشارکت ایران در این اتفاق و با اشاره به ادعای مسئولان آمریکایی درباره مشارکت ایران در اصابت موشک انصارالله یمن به فرودگاه عربستان، گفت: «مگر کسی از آمریکا سوال می‌کند که شما چه چیزی در اختیار عربستان قرار می‌دهید؟ یا نیست هر اتفاقی در منطقه رخ داد، آمریکا اِشِران را متهم کند؛ البته از دشمن این موارد بعید نیست. از هر فرصتی برای اتهام‌زنی علیه ایران استفاده می‌کند و قطعاً ما این مسئله را رد می‌کنیم».

به گزارش تسنیم، فرمانده کل سپاه پاسداران نیز در واکنش به ادعای مسئولان آمریکایی درباره مشارکت ایران در این اقدام، گفت: «ترامپ به ایران تهمت زادی زده است. اصلاً ما امکان انتقال موشک را به آنجا نداریم و موشک‌ها برای خودشان است که آنها بازسازی و برد آن را زیاد کرده‌اند و به این وسیله انتقام خون شهدای مظلوم یمن را گرفته‌اند. ترامپ حرف‌های غلط، بی‌اساس و دروغ زیاد زد و این مورد هم از این‌دست حرف‌هاست».

دونالد ترامپ در حالی به‌سرعت و بعد از ماجرای پرتاب موشک، ایران را متهم کرد که او در ماه‌های گذشته در هماهنگی کم‌ظبطی با عربستان در حال اتهام‌زنی به ایران است. این موضوع را می‌شد از انتحاب ریاض به‌عنوان اولین مقصد سفر خارجی رئیس‌جمهوری آمریکا حدس زد؛ او این سفر به رسم معمول رؤسایست جمهوری پیشین آمریکا، یعنی سفر به کشورهای اروپایی، پشت پا زد و ریاض را به‌عنوان اولین مقصد انتخاب کرد. در این سفر که اردیبهشت گذشته انجام شد، رقص شمشیر ترامپ با پادشاه سعودی در رسانه‌ها جلب توجه زیادی کرد. یک قرارداد هفتک مالی ارسال سلاح از سوی دو طرف امضا شد و همچنین ترامپ موجی از اتهام‌زنی‌ها علیه ایران و فعالیت‌های منطقه‌ای کشورمان را از ریاض صادر کرد؛ اتفاقی که موجب هماهنگی بیشتر دو طرف شد.

همان‌طور که چندی پیش و زمانی که ترامپ به بهانه تأییدنکردن برجام، سخنانی ضدایرانی تندی در واشنگتن انجام داد، عربستان سعودی یکی از اولین کشورهایی بود که از آن استقبال کرد. حال پرتاب موشک از یمن به مقصد عربستان، موجب شده موج دیگری از هماهنگی ضدایرانی بین عربستان و آمریکا ایجاد و منتشر شود؛ استعفاي سعد الحبري از مقام نخست‌وزیری لبنان در ریاض و ادعای او علیه ایران نیز به موج تبلیغ علیه ایران دامن می‌زند.

نگاهی به تاریخ یک تمدن

یمن، کشوری واقع‌شده در جنوب شبه‌جزیره عربستان و جنوب‌غربی آسیا و صنعا پایتخت این کشور است. کشوری که ۲۳میلیون و ۸۰۰ هزار نفر جمعیت دارد. زمانی به «عربستان خوشبخت» معروف بود؛ کشوری در همسایگی عربستان و دوست آنها که امروز عربستان در مقابل آن قرار گرفته است. موقعیت یمن به تاریخ این کشور پیوند خورده است، ناحیه‌ای آباد و خرم، با باران‌های منظم و جنگل‌هایی در نقاط کوهستانی با نخلستان‌ها و باغ‌های میوه. داستان سه تاریخی «مارب» و اسطوره «ععبیان» و پایتخت آن «قرنو» بود که بین سال‌های ۱۲۰۰ تا ۶۰۰ پیش از میلاد بر سرزمین یمن حکومت می‌کرد. بعد از آن، دولت «تبان» در هزاره اول پیش از میلاد در این منطقه تأسیس شد و تا قرن دوم میلادی ادامه یافت؛ اما نام یمن در تاریخ به پادشاهی «سبا» گره خورده است. در این دوره، قدرت سیاسی، نظامی و بازرگانی آنان توانست به‌تدریج حکومت‌های پراکنده جنوب را زیر پوشش حکومت مستقل و گسترده خود درآورد و دامنه سلطه خویش را تا آفریقا بکشاند. سباییان ۹ قرن بر این منطقه حکومت کردند و منطقه

دیپلماسی

فرودگاه بین‌المللی ملک خالد در ریاض، پایتخت عربستان سعودی

شلیک به قلب ریاض

اصابت موشک یمنی، بهانه اتهام‌زنی به ایران شد

نفوذ خود را گسترش دادند و راه بازرگانی اقیانوس هند به دریای سرخ و از آنجا به خلیج عقبه و پیرامون آن را در اختیار گرفتند؛ اما در زمان خسرو انوشیروان، کار یمن یکسره شد و در رقابت میان ایران و روم، ایران پیروز میدان بود. با چیرگی ایران بر جنوب عربستان در سال ۵۹۷–۵۹۸ میلادی، یمن نیز به وسیله شاهنشاهان ساسانی به تصرف ایران درآمد و تا ظهور اسلام، تابع حکومت ایران و یکی از «ساتراپ»‌های ساسانیان بود.

برای همین، امروز بخشی از یمنی‌ها را ایرانی می‌خوانند. دین اسلام که ظهور کرد، بعد از مدتی یمن، مسلمان شد. تاریخ یمن در دوران ظهور اسلام فرازونشیب‌های زیادی داشت تا زمانی که در سال ۱۷۵۰ میلادی به امپراتوری عثمانی ضمیمه شد و سرانجام در سال ۱۹۳۴ به استقلال رسید. یمن کشوری مسلمان است و طبق آمارهایی که در سال ۲۰۱۲ منتشر شده ۶۰ تا ۶۵ درصد از مردم مسلمان یمنی سنی‌مذهب و بین ۳۵ تا ۴۰ درصد آن شیعه هستند. اغلب سنی‌ها شافعی و بیشتر شیعه‌های یمن از شاخه زیدی هستند اما اقلیت قابل توجهی شیعه ۱۲امامی و شیعه اسماعیلی هم در میان آنها وجود دارد. سنی‌ها بیشتر در جنوب و جنوب شرق، شیعه‌ها زیدی عمدتاً در شمال و شمال غرب و اسماعیلی‌ها بیشتر در مراکز اصلی نظیر صنعا و مأرب زندگی می‌کنند. قبل از سال ۲۰۱۱ یمن یک بار دیگر عرصه درگیری بود. از ۱۱ اگوست سال ۲۰۰۹ در جنگ ششم صعه‌یا عملیات زمین سوخته نیروهای حکومت مرکزی یمن با مبارزان حوثی و القاعده و جدایی طلبان جنوب این کشور درگیر شدند اما این درگیری‌ها در ۱۲ فوریه ۲۰۱۰ با فرونشستن ناآرامی‌ها و تمایل دو طرف برای مذاکره پایان یافت.

حکومت یمن تا مدت‌ها در اختیار «امیر یمن» بود ولی در سال ۱۹۶۲ (۱۳۴۱) به جمهوری تبدیل شد. تا اینکه در ابتدای دهه ۶۰ (۱۹۶۲) تا ۱۹۹۰ به مدت ۳۰ سال یمن به دو کشور جمهوری عربی یمن (یمن شمالی) و جمهوری دموکراتیک یمن (یمن جنوبی)

فراتر از خبر

حوثی‌ها چه کسانی هستند و چه می‌خواهند

صعهه استانی است در شمال غرب یمن (نزدیک به مرزهای جنوبی عربستان) که فاصله زیادی با صنعا- پایتخت یمن- ندارد. اغلب مردم صعهه شیعه زیدی هستند. الحوثی‌ها که از طایفه‌های زیدی این ناحیه به شمار می‌آیند و پیرو یکی از فرق زیدی- زیدی جارودی- هستند. در سال ۱۹۸۶ تشکیلات اتحاد شباب به‌منظور آموزش جوانان طایفه زیدی به دست «صلاح احمد فلیته» تأسیس شد. «حسین الحوثی» که بعدها رهبری جریان حوثی‌ها را به دست گرفت، یکی از افرادی بود که در این مجموعه به کار آموزش‌دهی مشغول بود. سال ۱۹۹۳، زیدی‌ها که شامل علمایی مانند سیدمجدالدین محمد المؤیدی و سیدبدرالدین الحوثی می‌شدند، حزب اسلامی الحق را تأسیس کردند. آن زمان چند سالی از اتحاد یمن شمال و جنوب می‌گذشت و این گروه از موافقان یمن متحد به حساب می‌آمد. به گزارش خبرگزاری فارس بدرالدین الحوثی (پدر حسین حوثی) در سال ۱۹۹۶ برای فراگیری علوم دینی به حوزه علمیه قم آمد و تا سال ۲۰۰۲ در ایران ماند. حسین فرزند بدرالدین نیز در این سفر او را همراهی می‌کرد. آنها در سال ۲۰۰۲ به یمن بازگشتند. حسین الحوثی در شمال یمن مشغول به آموزش و آماده‌سازی جوانان شد و در این مسیر برای بسطیاری از جوانان جایگاه رهبری پیدا کرد. سیدحسین الحوثی که به نام «الشباب المؤمن» را در صعهه و در راستای تفکرات خاص سیاسی و فرهنگی خود تأسیس کرد، او توانست در کار خود موفق باشد و جایگاه ویژه‌ای برای خود در صعهه به وجود آورد. این وضعیت باعث شد دولت مرکزی یمن و عربستان احساس خطر کنند. در سال ۲۰۰۲ پیروان حسین الحوثی شعارهای «مرگ بر آمریکا، مرگ بر اسرائیل، لعنت بر یهود و اسلام پیروز است» را به‌عنوان شعار مرکزی خود انتخاب کردند. به‌نجوی که بعد از پایان هر نمازی آن را سر می‌دادند. همین شعارها و مواضع ضد آمریکایی و اسرائیلی یکی از پایه‌های به‌تعبیر برخی از تحلیلگران یکی از «بهانه‌های» جنگ (اول) در سال ۲۰۰۴ بین این گروه با دولت مرکزی شد. در این اتفاق که به «قیام صعهه» مشهور شد، بسیاری از مردم صعهه و همچنین حسین الحوثی (رهبر قیام) کشته شدند. با مرگ سیدحسین الحوثی جنبش الشباب المؤمن منحل نشد، بلکه با حمایت علامه بدرالدین الحوثی، پدر سیدحسین به حیات خود ادامه داد. در اواخر ژانویه سال ۲۰۰۵، علی عبدالله صالح (رئیس‌جمهور یمن) جنگ دوم خود علیه حوثی‌ها را به راه انداخت. این جنگ هم با شکست حوثی‌ها و دستگیری الزرامی (رهبر شاخه نظامی شباب المؤمن) به پایان رسید. بعد از این جنگ دوم بود که رهبری جنبش به عبدالله الملک الحوثی برادر کوچک حسین الحوثی سپرده شد. در جنگ سوم، چهارم و پنجم حوثی‌ها توانستند مقاومت کنند، تثبیت شوند و حتی کمی هم حوزه خود را گسترش دهند. در جنگ پنجم بود که حوثی‌ها به انصارالله مشهور شدند. با قدرت‌گرفتن حوثی‌ها، علی عبدالله صالح و عربستان سعی کردند در جنگ ششم این گروه را منکوب کنند. نتیجه آنکه عربستان بخشی از مرزهای جنوبی خودش را از دست داد. البته در قرارداد صلحی که بین انصارالله و دولت یمن نوشته شد، حوثی‌ها از مرزهای عربستان خارج شدند. در سال ۲۰۱۱ موح بهار عربی به یمن رسید و جوانان در شهرهای بزرگ علیه حکومت قیام کردند. انصارالله یکی از اولین گروه‌هایی بود که از اعتراض‌ها حمایت کرد و به آنها پیوست. انصارالله قدرت خود را از صعهه به صنعا و بعد به دیگر استان‌های غربی یمن تسری داد. درحال‌حاضر رهبری این گروه هنوز با الملک الحوثی است. هرچند انصارالله در پرهیز از تعمیق شکاف‌های مذهبی کم‌وبیش موفق ازبازی شده است و در یمن به‌عنوان گروهی شناخته می‌شوند که با فرقه‌های دیگر همکاری می‌کنند. اما آنها مواضع سخت و محکی در قبال آمریکا و اسرائیل دارند؛ برای مثال چندی پیش بود که الحوثی خطاب به سیدحسن نصرالله گفت: «تمامی یمنی‌ها آماده مقابله با اسرائیل در جنگ آتی هستند».

در ۱۴ خرداد ۱۳۹۰ برابر با چهارم ژوئن ۲۰۱۱ پس از مجروح‌شدن با پنج مقام بلندپایه روانه عربستان و در این کشور درمان شد. او ۳۲ سال بر سریر قدرت بود. علی عبدالله صالح از متحدان غرب است که در سال ۱۹۷۸ در شمال این کشور به قدرت رسید و رهبری یمن را از سال ۱۹۹۰ که شمال و جنوب کشور یکپارچه شد، در دست داشت. در این سال اعتراضات خیابانی علیه عبدالله صالح که در عمل به رئیس‌جمهور مادام‌العمر کشور تبدیل شده بود، منجر به برکناری او از قدرت شد و عربستان مسیر نهایی او بود.

یمن در دوره جدید؛ مردمانی ناامید در سرزمین فقر

یمن اگر روزی مرکز ثروت بود و به عربستان خوشبخت شهره بود، در دوره معاصر گفته می‌شود جایی است که اکثر مردم آن روزانه دو دلار درآمد دارند و دولت تنها چیزی است که به وفور در میان مردم دیده می‌شود. با فرار عبدالله صالح به عربستان و درمان سوختگی او در ریاض، در فوریه ۲۰۱۲ «عبد ربه منصور هادی» به عنوان رئیس‌جمهوری این کشور انتخاب شد، اما اختلافات سیاسی ادامه یافت و دو گروه انصارالله (به‌رهبری حوثی‌ها) و نیز القاعده وارد درگیری با حکومت مرکزی و یکدیگر شدند. القاعده در یمن پایگاه ویژه‌ای دارد و این کشور زمانی با اسامه بن لادن روابط ویژه‌ای برقرار کرده بود، نشانه این رابطه گرم، هسمر یمنی بن‌لادن است.

تا اینکه بعد از دو سال از ریاست‌جمهوری منصور هادی در سپتامبر سال ۲۰۱۴ حوثی‌ها صنعا را تصرف و تشکیل حکومت «وحدت ملی» را اعلام کردند. منصور هادی و دولت او در ۲۱ ژانویه ۲۰۱۵ استعفاي خود را اعلام کردند اما در ۲۱ فوریه او استعفاي خود را پس گرفت و خود را تنها رهبر مشروع یمن خواند و «عدن» را به عنوان پایتخت موقت اعلام کرد؛ بار دیگر یمن تقسیم شد. او روز ۱۲ فوریه ۲۰۱۵ هنگامی که تکهپایان‌های خود بوده‌اند، کاخ ریاست‌جمهوری خود را در صنعا ترک کرد و وارد منطقه «خوز مکسر» در عدن شد.

«ناپیه سقاف» وزیر اطلاع‌رسانی یمن در این اقدام به هادی کمک کرد و تعدادی از تکهپایان برای خارج‌کردن رئیس‌جمهور یمن با سقاف همکاری کردند. هادی در حالی صنعا را ترک کرد که به هیچ‌کدام از گروه‌ها و احزاب سیاسی یمنی این مسئله را اطلاع نداده بود. با ورود او به عدن، دفتر رئیس‌جمهور فعالیت خود را از کاخ «مثنیق» وابسته به ریاست‌جمهوری یمن در عدن آغاز کرد است.

عبدربه منصور هادی پس از ادای سوگند ریاست‌جمهوری گفت مبارزه با سازمان القاعده در جزیره العرب که یمن را به‌عنوان پایگاه خود برگزیده، در راس اولویت‌های دولتش خواهد بود. او تأکید کرد: «مبارزه با القاعده به‌عنوان یک وظیفه ملی و دینی ادامه خواهد یافت». دو ساعت پس از ادای سوگند قانون اساسی از سوی عبدربه منصور الهادی، رئیس‌جمهور جدید یمن که در آن گفت «جنگ با تندروها وظیفه‌ای ملی است»، حمله انتحاری به‌وسیله یک خودروی بمب‌گذاری‌شده روبه‌روی کاخ ریاست‌جمهوری در جنوب یمن، ۳۰ نفر را کشت.

مداخله نظامی عربستان در یمن

یمن در دوره جدید روزگار سختی را می‌گذراند؛ روزگار جنگ، درگیری و کشاکش. عربستان سعودی بیش از دو سال است که برای بازگرداندن عبد ربه منصور هادی به قدرت، مداخله نظامی در یمن را علیه نیروهای وفادار به علی عبدالله صالح و شبه‌نظامیان حوثی هدایت می‌کند.

در ۲۶ مارس ۲۰۱۴ ائتلافی از کشورهای منطقه به رهبری عربستان سعودی حملات هوایی را علیه حوثی‌ها و در حمایت از دولت منصور هادی با نام «توفان قاطعیت» آغاز کردند. هواییماهای پنج کشور عضو شورای همکاری خلیج‌فارس (عربستان‌سعودی، امارات متحده عربی، قطر، کویت و بحرین) به‌همراه مراکش، مصر، اردن و سودان در این حمله مشارکت دارند و سومالی نیز اجازه استفاده از پایگاه‌های نظامی خود را در صنعا حوثی‌ها را داده است. از پاکستان نیز برای پیوستن به ائتلاف دعوت شده، اما آنها هنوز تصمیم خود را در این مورد اعلام نکرده‌اند. این عملیات در پشتیبانی از دولت عبد ربه منصور هادی و ضد انصارالله و پشتیبانان علی عبدالله صالح، رئیس‌جمهور پیشین یمن، صورت گرفته که صنعا، پایتخت یمن و بیشتر مناطق شمالی یمن را در اختیار دارند. همه کشورهای عضو شورای همکاری کشورهای عرب خلیج‌فارس به‌جز عمان در این عملیات شرکت کرده و از درخواست منصور هادی برای مبارزه با حوثیان، القاعده و داعش در یمن استقبال کردند. همچنین عربستان سعودی یکی از دلایل اقدام نظامی خود در یمن را دستگیری حوثی‌ها به موشک‌های بالستیک، نیروی هوایی و به‌طورکلی مسائل امنیتی منطقه‌ای عنوان کرد. اتحادیه عرب پشتیبانی خود را از این عملیات اعلام کرد. همچنین اعضای این اتحادیه در نشست سالانه خود در شرم‌الشیخ بیانیه‌ای صادر کرده و خواستار تشکیل نیروی نظامی مشترک شدند. در هشتم اکتبر ۲۰۱۶ بمباران هوایی سعودی باعث کشته‌شدن ۱۵۵ نفر و زخمی‌شدن ۵۲۵ نفر شد. حالا دامنه این درگیری گسترش یافته است؛ یمن، ریاض را تهدید می‌کند و روز شنبه فرودگاه ریاض محل اصابت موشک بالستیک یمنی بود؛ دوره جدیدی در تاریخ یمن و عربستان آغاز شده است؛ دوره‌ای که نتیجه آن جز ناامیدی و بی‌دفاعی مردم نخواهد بود.

نگاه

پیامد تصور باطل رقابت منطقه‌ای

عباس پرورده - تحلیلگر مسائل خاورمیانه

● با کاهش خشونت در عراق و سوریه و پاکسازی بخش بزرگی از تروریست‌های مسلح و فروکش‌کردن خشونت در این مناطق، به نظر می‌رسد اکنون بحران دامن‌گیر در خاورمیانه در حال جابه‌جاشدن به سوی نواحی دیگر است. به‌خصوص با استعفاي غیرعادی و ناگهانی سعد حریری، نخست‌وزیر لبنان و به فاصله کوتاهی شلیک موشک‌های دوربرد انصارالله یمن به قلب پایتخت عربستان، به نظر می‌رسد فصل تازه‌ای از دفتر بحران خاورمیانه در حال گشوده‌شدن است، اصابت موشک به پایتخت عربستان در واقع نتیجه سیاست‌های اشتباهی است که این کشور در سال‌های گذشته در پیش گرفته و با تصور رقابت منطقه‌ای، وارد یک جنگ بی‌حاصل با هزینه گزاف شده است.

عربستان با رهبری یک ائتلاف عربی از ۲۶ مارس سال ۲۰۱۵ تاکنون، اقدام به تجاوز نظامی به یمن و محاصره زمینی، دریایی و هوایی این کشور با هدف بازگرداندن «عبدربه منصور هادی» رئیس‌جمهوری مستعفی این کشور به قدرت و سرکوب گروه‌های حوثی در شمال یمن کرده است. در این حملات تاکنون به گفته «مک گولدریک»، هماهنگ‌کننده امور انسانی سازمان ملل تاکنون ۱۰ هزار یمنی کشته شده‌ها هزار نفر دیگر زخمی شده‌اند. اما تاکنون عربستان هیچ دستاورد قابل توجهی از این جنگ نداشته است. ضمن اینکه تجاوز نظامی به یمن هم برای مردم بی‌دفاع یمن و هم برای عرستان خسارات هنگفتی به بار آورده است. در این میان سعودی‌ها به جای باور به واقعیات موجود، دست به اتهام‌زنی و فرافکنی زده و دولت‌های دیگر، از جمله ایران را متهم به حضور در جنگ یمن به سود انصارالله کرده‌اند؛ اتهامی که تاکنون از سوی هیچ مرجع داخلی یا بین‌المللی اثبات نشده است.

بحران جنگ برای یمنی‌ها باعث پیچیده‌ترشدن وضعیت سیاسی و اقتصادی این فقیرترین کشور عرب شده است. تا پیش از ۱۵ مارس ۲۰۱۵ در عربستان تهاجم به یمن را شروع کرد و وضعیت داخلی یمن اگرچه آشفته بود، اما گروه‌های سیاسی و قبایل یمنی این ظرفیت را داشتند تا به نحوی با شیوه خود بحران پس از سقوط علی عبدالله صالح را حل‌فصل کنند؛ اگرچه سخت می‌نمود. اما عربستان که تاب تصور از دست‌دادن حیاط خلوت خود را نداشت، شتابزده به یمن حمله کرد و علاوه بر آنکه خود در یک جنگ فرسایشی و پرهزینه درگیر شد، احتمال حل سیاسی بحران در یمن را هم از بین برد.

اما در مقابل رویکرد عربستان که خود را متصور در رقابت‌های منطقه‌ای می‌پندارد، هنوز معطوف به دوران جنگ سرد است. عربستان می‌خواهد با تشکیل یک ائتلاف عربی و مشارکت خود دولتی که خود سوابقی از زیرپانهادن حقوق مدنی و سیاسی مردم خود دارند، نظمی جدید را در یمن مستقر کند، در حالی که نیروهای اجتماعی و سیاسی حاضر در یمن پذیرای چنین نظم تحمیلی‌ای نیست و با وجود سابقه مبارزات مسلحانه در این کشور و روحیه بیگانه‌ستیزی، بحران پیش‌روی عربستان هر روز در حال پیچیده‌ترشدن است.

شاید نزدیک‌ترشدن هر روز موشک‌های شلیک‌شده دوربرد یمنی‌ها به سعودی‌ها را به جای متهم‌کردن دیگران، بتوان از همین منظر تحلیل کرد. مهم‌ترین مانع عربستان در یمن حوثی‌ها هستند. حوثی‌ها که نهمین بزرگ دولتی هستند که از جمعیت یمن را تشکیل می‌دهند و تا پیش از دخالت نظامی عربستان در یمن و حمایت از «عبد ربه منصور هادی» به دنبال کسب حقوق خود از طریق سیاسی بودند. اما تهاجم نظامی فرصت‌های سیاسی برای حل و فصل بحران یمن را که پیش از آغاز جنگ نمونه یک دولت شکست‌خورده بود، کاملاً از بین برد و اکنون پس از دوسال‌ونیم جنگ بی‌نتیجه، دستاوردهای عربستان از این جنگ عبارت‌اند از قرارگرفتن در لیست سیاه ناقضان حقوق کودکان سازمان ملل، صرف صدها میلیارد دلار در جنگ، کسر بودجه، افزایش بحران داخلی منجر به اصلاحات شتاب‌زده سیاسی و اقتصادی، ضمن اینکه این جنگ برای یمنی‌ها با خسارات انسانی زیادی همراه بوده است.

در بحران یمن از آغاز تاکنون، اتحادهای منطقه‌ای و سازمان‌های بین‌المللی مصائب مردم یمن را نادیده گرفته و تقریباً کاری به سود آن انجام نداده‌اند. فقط سازمان ملل متحد پس از دوسال‌ونیم، در اقدامی دیرهنگام ائتلاف نظامی عربی به رهبری سعودی را در لیست سیاه ناقضان حقوق بشر و قتل عام کودکان قرار داد؛ اگرچه این کنجاندن در لیست سیاه تاکنون هیچ نتیجه عملی برای یمنی‌ها نداشته است. «آنتونیو گوترش» که چند ماه گذشته به جای «بان‌کی مون» دبیرکلی سازمان ملل را بر عهده گرفت، به نظر می‌رسد اندکی از سلف خود متعبرتر بوده و مستقل‌تر از بان کی‌مون در بحران‌ها عمل می‌کند و از این نظر قرارگرفتن عربستان در لیست سیاه هرچند اقدامی کوچک، اما قدیمی رو به جلو بود.

شاید شلیک موشک دوربرد انصارالله یمن به فرودگاه ملک خالد در پایتخت عربستان پیش‌آگهی گسترش نظامی‌گری در منطقه باشد؛ اما عربستان و دولت‌های حامی آن باید این واقعیت را بپذیرند که حتی در صورت تسلط بر خاک یمن، مردمی که ماه‌های متوالی مورد بمباران‌های وحشیانه، تحریم، گرسنگی و بیماری قرار گرفته‌اند، برای سربازان ائتلاف فرش قرمز پهن نخواهند کرد.